

IV spotkanie dydaktyków kadencji 2021

Łódź, 15 września 2021 r.

Ogólne informacje

Spotkanie odbyło się 1 września 2021 r. na platformie Google Meet. W spotkaniu wzięli udział reprezentanci 15 samorządów zrzeszonych w Forum Uczelni Technicznych. Tematem przewodnim spotkania było przygotowanie się uczelni do zbliżającego się roku akademickiego z uwzględnieniem ostatnich decyzji Ministerstwa Edukacji i Nauki. Temat ten został podyktowany opublikowaniem wytycznych w sprawie organizacji kształcenia w nadchodzącym roku akademickim.

Wprowadzenie

Na początku powitano wszystkich zgromadzonych – na spotkaniu pojawiło się bowiem więcej reprezentantów niż na poprzednich, gdyż zaproszono też uczestników ścieżki „Dydaktyka i socjal” na obozie szkoleniowym Poligon FUT 2021. W ramach podsumowania nowości w obszarze szkolnictwa wyższego, omówiono przekształcenie Uniwersytetu Technologiczno-Przyrodniczego im. Jana i Jędrzeja Śniadeckich w Bydgoszczy w Politechnikę Bydgoską im. Jana i Jędrzeja Śniadeckich, które weszło w życie w dzień spotkania. Na kanwie tej zmiany powstać ma tam nowy wydział (Wydział Sztuk Projektowych), który prowadzić będzie kierunki bardziej związane ze sztuką (wzornictwo, architektura, architektura wnętrz oraz w przyszłości także komunikację wizualną) wraz z nowoczesną infrastrukturą w postaci specjalistycznych pracowni. W ramach dalszej dyskusji omówiono nowo powoływane kierunki na innych uczelniach, jak np. elektromobilność, przetwórstwo tworzyw sztucznych czy zarządzanie w sporcie.

Organizacja najbliższego roku akademickiego

Po wprowadzeniu rozpoczęto rozmowy na temat przewodni spotkania. Na poszczególnych uczelniach przyjęto bardzo zróżnicowane rozwiązania w obliczu niejasnych możliwości kształcenia stacjonarnego przez cały rok akademicki. Dość powszechne okazało się prowadzenie wykładów zdalnie lub hybrydowo, a pozostałych zajęć (w szczególności laboratoriów) – stacjonarnie. Na jednej z uczelni rozważano wykłady hybrydowe, na które część studentów miałaby mieć się pojawiać na miejscu. Problematyczne okazały się w tej kwestii ograniczenia miejsc w salach: na dużych kierunkach mogłoby po prostu zabraknąć miejsca dla wszystkich studentów, którzy dowiedzieliby się o tym dopiero w momencie przybycia na wykład. W odpowiedzi stwierdzono, że na innych uczelniach limity sal są znane zawczasu i uwzględniane przy planowaniu, a sale można dobierać z uwzględnieniem miejsc dla pewnego procenta wszystkich studentów kierunku.

Pojawiły się również uczelnie, które właściwie w pełni przechodzą na zajęcia stacjonarne i wycofały niemal wszystkie zarządzenia dotyczące nadzwyczajnego prowadzenia zajęć zdalnych. Na tej

uczelnii również w poprzednim semestrze laboratoria były realizowane stacjonarnie w długich blokach godzinowych (ok. 4 godziny zajęciowe). Prowadzenie długich bloków laboratoryjnych zadeklarował również przedstawiciel innej uczelni, która w ramach rekompensaty za utracone możliwości wykorzystania infrastruktury podczas zajęć praktycznych zdecydowała się przyznać studentom tzw. bony na laboratoria (w zależności od wydziału). Niektóre z laboratoriów cieszyły się ogromnym zainteresowaniem i dostępne miejsca zostały wykorzystane w krótką chwilę po uruchomieniu rejestracji. Na innej z uczelni świadomie zrezygnowano z takich pomysłów, ze względu na obawy zakwestionowania tego rozwiązania w trakcie wizytacji Polskiej Komisji Akredytacyjnej jako niedozwolone ze względu na rzekome przyznanie się w ten sposób do zaliczenia studentom przedmiotów bez osiągnięcia wymaganych efektów uczenia się. Tym niemniej prowadzący indywidualnie ustalają ze studentami takie terminy z własnej inicjatywy, nierzadko po godzinach pracy. Zasluguje to na pochwałę.

Funkcjonowanie systemu antyplagiatoowego prac dyplomowych

W wyniku krótkiej dygresji rozpoczęto dyskusję o JSA (Jednolitym Systemie Antyplagiatoowym), który obecnie jest obowiązkowo wykorzystywany przez uczelnie do prac dyplomowych. Wskazano na konieczność szczegółowej weryfikacji przez promotora fragmentów wskazanych jako zapożyczenia – bywa, że zostanie tak opisane np. imię i nazwisko autora ze strony tytułowej czy różne akty prawne (które muszą być cytowane). Problematyczne okazało się wykorzystanie obcych alfabetów (jak grażdanka) oraz białych znaków (różne rodzaje spacji i odstępów). Jedna z uczelni planuje wraz z odświeżeniem całego procesu dyplomowania zapisać jego przebieg w postaci graficznej (schematu), a nie tekstowej, co powoduje wątpliwości natury prawnej, tj. czy taka forma zapisu może być prawnie wiążąca. Wspomniano również o prowadzonych sprawach dyscyplinarnych za splagiowanie czyjejś pracy. Jak się okazuje, często są one wynikiem zakupu usługi napisania pracy dyplomowej za studenta, do czego się przyznały niektóre z oskarżonych osób. Za kluczowy wskaźnik w wybranych z opisanych spraw uznano procent podobieństwa.

Ankietyzacja zajęć dydaktycznych

Po raz kolejny na spotkaniu poruszono temat ankietyzacji zajęć dydaktycznych i działań z tym związanych. Na dwóch z zrzeszonych uczelni wydział o największej zwrotności otrzymuje dodatkowo dzień rektorski (wolny). Na jednej z nich próg zwrotności w tym przypadku wynosi 50% i został osiągnięty wyłącznie raz, na innej 50% jest regularnie przekraczane jako średnia ogólnouczelniana. Uznano, że rozwiązanie to sprawia wrażenie rozsądnego, ale nijak nie rozwiązuje paradoksu ankietyzacji, który polega na równoważeniu działań profrekwencyjnych z projakościowymi (jak konstruktywna krytyka w pytaniach otwartych). Studenci większości uczelni nadal traktują ankiety zajęć jako (czasami jedyny) sposób na skrytykowanie prowadzącego. Zauważono, że studenci potrafią mieć spory wpływ na zwrotność: jeśli zaczną się wzajemnie zachęcać do wypełniania i mogą to wesprzeć wewnętrznymi historiami o rezultatach, to wyniki powinny być znacznie bardziej satysfakcjonujące. Wymaga to jednak bardzo dobrego przepływu informacji między władzami i przedstawicielami studentów. Za rozwiązanie pośrednie dla dni wolnych uznano konkursy na losowanie budżetów lub bonów na posiłek w pobliskim lokalu.

Szczególnie cennym wnioskiem z całej dyskusji było stwierdzenie, że studenci w zastraszającej części nie wiedzą, jak funkcjonuje uczelnia – nawet mimo odbycia odpowiednich szkoleń. Powoduje to,

że ankiety nawet pomimo wysokiej zdolności nie są zbyt przydatne, bo studenci zwracają uwagę na aspekty, które są regulowane na wyższym szczeblu niż uczelnia, albo proszą o wprowadzenie zapisów do regulacji uczelnianych, które już istnieją – a przez brak zgłoszenia odpowiednio wcześniej nie zostały wyegzekwowane. Oznacza to, że bez odpowiedniej kampanii edukacyjnej nawet najszersza i skuteczna promocja ankiet może nie wiązać się z cennymi wnioskami.

Wrażenia po obozie szkoleniowym „Poligon”

Ze względu na obecność licznej grupy osób, które miesiąc temu miały okazję realizować ścieżkę „Dydaktyka i socjal” na obozie szkoleniowym Poligon FUT 2021, zwrócono się z pytaniem o wrażenia i działania podjęte od zakończenia obozu. Wspomniano o szkoleniach na konferencji Ekspertów Praw Studenta, które zgodnie zostały uznane za pokrywające się w znacznej części z tematami poruszonymi na Poligonie. Wspomniano o licznych rozmowach z władzami na temat jakości kształcenia i formach nauczania w zbliżającym się roku akademickim. Zwrócono uwagę na problem trudnego przekazywania wiedzy w warunkach pandemii – na jednej z uczelni pierwsze szkolenia z praw i obowiązków przeprowadzono dla działaczy samorządu, gdyż brakowało im tej wiedzy, która przecież jest konieczna do efektywnego pomagania innym. W każdej wypowiedzi zaznaczano zwiększoną motywację do działania. Plany obejmowały m.in. krótkie dokumenty wprowadzające studentów do rzeczywistości uczelnianej (tzw. starter packi) w formie relacji na Instagramie, poradnik dot. form pomocy materialnej na uczelni czy też wewnętrzne szkolenia z ochrony danych osobowych i ich przetwarzania (jeden blok na Poligonie dotyczył tej tematyki).

Podsumowanie

Nadchodzący rok akademicki będzie dużym wyzwaniem zarówno dla władz uczelni, jak i działaczy samorządu. Specyfika uczelni będzie szczególnie kluczowa ze względu na różne decyzje podjęte w zakresie organizacji kształcenia: choć powszechny jest powrót do zajęć stacjonarnych w jak największym stopniu. Jednolity System Antyplagiatowy zdaje się nadal wymagać dostosowania do specyfiki poszczególnych dziedzin i prac w nich pisanych – choć z kronikarskiego obowiązku należy zaznaczyć, że wynik z niego ma być jedynie sugestią: decyzję o dopuszczeniu pracy lub też nie podejmuje ostatecznie promotor. W działaniach dotyczących ankietyzacji często skupia się głównie na promocji ich wypełniania, a nie można zapominać również o odpowiedniej edukacji studentów co do ich praw i obowiązków oraz rzetelności wypowiedzi w tych ankietach. Udział w obozie szkoleniowym Poligon jest bardzo motywujący i daje uczestnikom duży impuls do dalszych działań, a ścieżka „Dydaktyka i socjal” zdecydowanie powinna być kontynuowana w obecnym kształcie.